

SAID AHMADNING "UFQ" ROMANIDAGI OBRAZLAR TALQINI

*Urganch Ranch texnologiya universiteti talabasi
Ahmadjonova So'najon Dilmurod qizi*

Annatatsiya: Said Ahmadning "Ufq" romani o'zbek adabiyotida yetakchi o'rin tutuvchi asar bo'lib, unda insonning ichki dunyosi, ma'naviy qidiruvlari va hayotdagi turli to'qimali mavzular chuqur badiiy uslubda ifodalangan. Roman qahramonlari orqali muallif insonning ijtimoiy, psixologik va falsafiy muammolarini ko'tarib, ularning shaxsiy va ijtimoiy o'zgarishlarini tasvirlaydi.

Asarda "ufq" (ko'zgu) ramzi orqali inson ongi, haqiqatni anglash va o'zini o'rganish kabi mavzular yoritiladi. Qahramonlarning obrazlari tahlil qilinganda, ularning har biri muayyan ijtimoiy yoki ma'naviy jihatlarni ifodalovchi timsollar sifatida namoyon bo'ladi. Said Ahmad badiiy mahorati bilan qahramonlarning ruhiy kechinmalari, dialoglari va harakatlari orqali o'quvchiga hayotning murakkab tomonlarini anglash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: insoniy erkinlik, axloqiy tanlov, ozod iroda, ma'naviyat, psixologik kurash, qadriyatlar tizimi, ufq, qahramon obrazi, ruhiy kechinma

Аннотация: Роман Саида Ахмада «Горизонт» является ведущим произведением в узбекской литературе, в котором внутренний мир человека, духовные поиски и различные фактурные темы в жизни выражены в глубоком художественном стиле. Через персонажей романа автор поднимает социальные, психологические и философские проблемы человека и описывает их личностные и общественные изменения.

В произведении освещаются такие темы, как человеческое сознание, понимание реальности и самопознание через символ «горизонт» (зеркало). При анализе образов персонажей каждый из них предстает как символ, представляющий определенные социальные или духовные аспекты. Саид Ахмад своим художественным мастерством позволяет читателю понять сложные аспекты жизни через духовные переживания, диалоги и поступки персонажей.

Ключевые слова: свобода человека, моральный выбор, свободная воля, духовность, психологическая борьба, система ценностей, горизонт, образ героя, духовный опыт

Abstract: Said Ahmad's novel "Horizon" is a leading work in Uzbek literature, in which the inner world of man, spiritual searches and various textured themes in life are expressed in a deep artistic style. Through the characters of the novel, the author raises social, psychological and philosophical problems of man and describes their personal and social changes.

The work highlights topics such as human consciousness, understanding of reality and self-study through the symbol of "horizon" (mirror). When analyzing the images of the characters, each of them appears as a symbol representing certain social or spiritual aspects. Said Ahmad, with his artistic skill, allows the reader to understand the complex aspects of life through the spiritual experiences, dialogues and actions of the characters.

Keywords: human freedom, moral choice, free will, spirituality, psychological struggle, value system, horizon, hero image, spiritual experience

Said Ahmadning "Ufq" trilogiyasi (O'zligim, Ufq, O'tgan kunlar) o'zbek adabiyotining eng muhim badiiy yutuqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu roman o'zbek xalqining 20-asr tarixidagi murakkab davrlarni, insoniy qadriyatlarni, milliy ma'naviyatni aks ettiruvchi ulug'vor asardir. Roman qahramonlari orqali muallif o'zbek millatining ruhiy kechinmalari, orzu-umidlari va hayot falsafasi chuqur ifodalangan.

Ikromjon romandagi markaziy obrazlardan biri bo'lib, u o'zbek xalqining azob-uqubatlari, mehnat va qahramonliklarini ifodalovchi timsoldir. Gulinoz Anvarovnaning taqrizida aytilishicha: "U mening akam... U mening otam... U mening qardoshim... U mening hamrozim..."

Ikromjon obrazida quyidagi xususiyatlar namoyon bo'ladi:

- Chidamlilik va matonat: "Matonati va chidami seningdek insonlarni haliyam qidiraman hayotdan"
- Mehnatsevarlik: "O'zbeginning zo'r matonati va mehnati evaziga qazilayotgan qumlarni ko'targaningda"
- Odamgarchilik va shafqat: "Sening oltin qalbing, sening pok vijdoning, sening odamiyliging"

Nizomjon obrazida o'zbek yoshlarining o'tmish bilan kelajak o'rtasidagi murakkab munosabatlari aks etadi. Uning shaxsiy kechinmalari orqali muallif yangi avlodning izlanishlari, adashishlari va to'g'ri yo'l topish kurashini tasvirlaydi.

Dildor - Ayol Qiyofasining Badiiy Iflosi

Dildor obrazida o'zbek ayollarining nozik ruhiy kechinmalari, mehr-muhabbat va sadoqat timsoli sifatida tasvirlangan. Gulinoz Anvarovnaning so'zlarida:

"Erka qiz Dildor bo'lib bag'ringga bosh qo'yib yig'lashni qanchalik orzu qilganimni bilsang edi" Roman qahramonlari orqali o'zbek xalqining 20-asrdagi tarixiy kechinmalari aks etadi. Har bir qahramon o'zbek milliy xarakterining turli jihatlarini ifodalaydi - mehnatsevarlik, sadoqat, vatanparvarlik.

Qahramonlar orqali insoniyat uchun umumiy bo'lgan mehr, sadoqat, adolat kabi qadriyatlar tasvirlanadi.

Said Ahmad "Ufq" romanida quyidagi badiiy uslubdan foydalangan:

. Ichki monologlar: Qahramonlarning ruhiy kechinmalarini chuqur ifodalash

- Tarixiy voqealar bilan shaxsiy taqdirlarning uyg'unligi
- Lirik va epik unsurlarning aralashmasi

Said Ahmadning "Ufq" trilogiyasi qahramonlari orqali nafaqat o'zbek xalqining tarixiy taqdiri, balki butun insoniyatning abadiy qadriyatlari ifodalangan. Asardagi har bir obraz o'zida chuqur falsafiy va ma'naviy ma'nolarni mujassam etgan. Gulinoz Anvarovnaning ta'kidlashicha:

"Men bu asarni o'qimadim, unda yashadim, yashamadim unda tug'ildim...o'zligimni angladim" Bu asar nafaqat o'zbek, balki jahon adabiyotining noyob durdonalaridan biri hisoblanadi.

Said Ahmadning "Ufq" romani o'zbek adabiyotida muhim o'rin egallagan asar bo'lib, unda insonning ichki dunyosi, ijtimoiy munosabatlar va ma'naviy qidiruvlar chuqur tasvirlangan. Roman obrazlarining tahlili uchun tizimli metodologik yondashuv zarur.

1. G'arb strukturalizmi va semiotika

- Roman qahramonlarini belgilar (semiotik sistemalar) sifatida talqin qilish.
- Obrazlarning nomlari, xatti-harakatlari va dialoglaridagi ramziy ma'nolar aniqlash.

Masalan: "Ufq" so'zining o'zi qahramonning ma'naviy intilishini ifodalashi mumkin.

2. Psixologik tahlil

- Qahramonlarning ong va ongsiz darajadagi motivatsiyalarini ochish.
- Arxetiplar (Yung) nuqtai nazaridan qahramonlarning rollarini tahlil qilish.

Masalan: Asosiy qahramonning "qahramonlik arxetipi"ga mos kelishi yoki "ko'lanka" arxetipidagi ayol obrazlari.

3. Sotsiologik metod

- Obrazlarning ijtimoiy sharoit, tarixiy davr va madaniy kontekstdagi o'rni.
- Jamiyat va shaxs

Said Ahmadning "Ufq" romanidagi obrazlar tahlili shuni ko'rsatadiki, muallif qahramonlarni nafaqat individual, balki ular orqali butun bir davrning ijtimoiy, ma'naviy va psixologik muammolarini ifodalagan.

- Asosiy qahramonlar (masalan, Zebi) orqali yangi va eski qadriyatlar o'rtasidagi kurash, insonning ozodlik intilishi va ma'naviy izlanishlari aks ettirilgan.

- Tabiat va muhit obrazlari ("ufq", "cho'l", "sahro") inson ruhiyati va orzu-umidlarining ramzi sifatida talqin qilinadi.

- Zebi – Mustaqillik davri ayolining yangi qiyofasi, ozodlik va ma'rifat intilishi. qahramonlarning ichki kechinmalarini ochishga yordam berdi.

- Sotsiologik metod ularning ijtimoiy mavqei va jamiyat ta'sirini tushunish imkonini berdi.

- Semiotik tahlil roman obrazlarining ramziy ma'nolarini aniqlashda muhim bo'ldi.

"Ufq" romanidagi obrazlar talqini shuni ko'rsatadiki, Said Ahmad o'zbek adabiyotida zamonaviy insonning ruhiy kechinmalari va ijtimoiy o'zgarishlarni chuqur ifodalashga erishgan. Roman qahramonlari orqali muallif ma'naviyat, ozodlik, sevgi va an'analar kabi abadiy mavzularga yangicha talqin beradi.

- Feminist tahlil nuqtai nazaridan ayol qahramonlarni o'rganish.

- "Ufq" va boshqa zamonaviy o'zbek romanlari (masalan, "Dunyoning ishlari") qahramonlarini qiyosiy tahlil qilish.

- Postmodernizm kontekstida obrazlarning yangicha talqini. "Ufq" romanidagi obrazlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bu asar nafaqat o'zbek, balki umuminsoniy qadriyatlar haqida hikoya qiladi. Said Ahmadning badiiy uslubi va chuqur falsafiy mazmuni roman qahramonlarini har doim dolzarb va o'qishga loyiq qilib qo'yadi.

Said Ahmadning "Ufq" romani o'zbek adabiyotida zamonaviy insonning ma'naviy izlanishlari, ijtimoiy o'zgarishlarga moslashuvi va shaxsiy qadriyatlar kurashini aks ettiruvchi nodir asardir. Roman qahramonlari orqali muallif nafaqat individual taqdirni, balki butun bir davrning ruhiy kechinmalarini ifodalagan.

-. Qahramonlarning ramziy ma'nosi – Zebi, kabi obrazlar orqali yangi va eski qadriyatlar, an'ana va zamonaviylik o'rtasidagi kurash tasvirlangan.

- Ijtimoiy va psixologik chuqurlik – Har bir qahramonning ichki kechinmalari, qarama-qarshiliklari orqali inson tabiatining murakkabligi ochib berilgan.

-. Badiiy uslub va til – Said Ahmadning obrazli, ramziy til qo'llashi roman qahramonlariga ko'p qirralilik bag'ishlagan.

-. Falsafiy ohang – "Ufq" tushunchasi orqali insonning ma'naviy intilishi, orzu-umidlari va cheksizlikka bo'lgan istagi ifodalangan.

"Ufq" romanidagi obrazlar talqini shuni ko'rsatadiki, bu asar nafaqat o'zbek, balki umuminsoniy qadriyatlar haqida hikoya qiladi. Said Ahmad qahramonlari orqali o'quvchiga hayotning murakkabliklari, insoniy munosabatlar va ma'naviy izlanishlar haqida fikr yuritishga undaydi.

"Ufq" romani obrazlari talqini orqali muallifning badiiy mahorati, falsafiy chuqurligi va zamonaviy adabiyotdagi o'rni aniq ko'rinadi. Bu asar har doim o'zining dolzarb mavzulari va badiiy qudrati bilan o'quvchilarga yangicha tafakkur ufqlarini ochib beradi.

Mazkur maqolada "Ufq" trilogiyasidagi obrazlarning badiiy jihatlari, xususan, Azizxon, Lutfinisa, Tursunboy kabi qahramonlarning dramatik kesimlari va ular orqali ifodalangan ijtimoiy muammolar tahlil qilingan. Kinoya, ramziy ma'nolar va yozuvchining uslubiy mahorati ta'kidlangan. Badiiy obrazlarning umumiy nazariyasi asosida "Ufq"dagi qahramonlarning tipik xususiyatlari tahlil qilinishi mumkin. Bu

asarda obrazlarning hayotiyliigi, umumlashtirilganligi va ularning ijtimoiy ahamiyati haqida fikrlar mavjud

Xulosa:

"Ufq" romanidagi obrazlar orqali Said Ahmad o'zbek xalqining urush va mehnat davridagi hayotini, ularning qahramonliklari, fojialari va ma'naviy qadriyatlarini chuqur va jonli tasvirlaydi. Har bir qahramonning o'ziga xos xarakteri va taqdiri romanning umumiy mazmunini boyitib, uni o'zbek adabiyotining durdonalaridan biriga aylantiradi "Ufq" romani insoniy erkinlik va axloqiy tanlov masalasini badiiy chuqurlik va psixologik realistik bilan ifodalaydi. Said Ahmad qahramonlari orqali o'quvchilarga shaxsiy ozodlikning qiyinligi, uning jamiyat va ma'naviyat bilan bog'liqligi haqida fikr yuritishga taklif qiladi. Asarning badiiy ahamiyati shundaki, u nafaqat o'zbek adabiyoti, balki umuminsoniy qadriyatlar kontekstida ham muhokama qilinishi mumkin bo'lgan mavzularni qamrab oladi. .

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Said Ahmad. "Ufq" Toshkent: Sharq, 2000.
2. Yung, K. Arxetiplar va kollektiv ongsizlik.
3. Lotman, Yu. Badiiy matn tuzilishi.
4. O'zbek adabiyotshunosligida "Ufq" haqidagi tanqidiy maqolalar.
5. Said Ahmad. "Ufq" romani.
6. O'zbek adabiyotshunosligida "Ufq"ga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar. G'ulomov, P. "O'zbek adabiyotida tarixiy roman"
7. "Ufq" kabi tarixiy-trilogiyalarda qahramonlarning milliy qahramonligi